

Jaunimas

Mēnesinis laikraštis skiriamas jauniešiem.

TURINYS: Draugija ir pavienis zmogus atsižvelgiant į pažangą. — Vaizdelis. — Mūsų kalba ir rašiba. — Apžvalga: Pasistengimas prieš girtibę; Prūsiose steigiamos Lietuvių draugijos — Pasikalbėjimai: Naujas sumanymas; kaip pasielgti su nevidonais. — Iš leidėjų-rašytojų pusės.

DRAUGIJA IR PAVIENIS ŽMOGUS ATSIŽVELGIANT Į PAŽANGĄ.

Išmintingieji iš pat senovės sako žmogū, tai esti jo esibe, pareinant iš dvąsiško padėjimo į regimā matėriālini. Tse jām susitverianti atitinkama prietaisa, būtent kūnas. O mirdamas žmogus taji paliekās ir traukiās atgal į dvąsios gelmes.

Žmogaus pažanga turi būti tame mātoma, kad žmogaus esibė kuo aiškiau ir galingiau apsireiškia šiame gyvenime. Tam ji turi augti, padidėti kaipo esamas daigtas prieš viskā, kas matėriāliška, kām jis gyvenime sutinka.

Pareidamas į jį ir išlengvo jame pabusdamas, žmogus randa aplink save visokiū daigtū, kurie savo būdu veikia į jį, jį žādindami. Bet vīriausiai tse ĩra jo tėvai, ĩra žmonės. Pareidamas į ši gyvenimā, žmogus pareina į žmoniū draugijā.

Ir jį tuojau veikia ir jį kaip žmoniška. Liejasi ant jo žmonių pasijautimas, jų protas bei išmintis ir jų noras. Motina kalbina ir šnekina kūdikį, bet jis žodžio nepasiekiamas. Vien tėvų esybė jam pastoja naudinga kaip veikimas, ap rūpinimas.

Bet išlengvo, kūnui vis daugiau tinkamu pastojant, žmogus išmoksta atsiliepti ir tėvų ir kitų žmonių intekmes. Jis nevien auga kūnu, bet jis ir išauga ir tas priemonės, kurias žmonių pažanga yra išauginusi, jeib žmonės galėtų veikti ir viens kitą. Kūdikis išauga išlengvo ir tėvų kalbą, tikėbą ir dorą. Tuose dalykuose tie žmonės tad gyvena draugiškai. Ir tse vėriausiai vienas veikia ir kitą, ir žmogaus esybė skatinama apsireikšti ir per tai augti.

Kalba, tikėba ir dora yra tarsi išdėta draugijos sąmonė. Ją pildo ir šviesina arba tuština ir temdina ir nežinomis kiekvienas. Ji yra kaip kokia prietaisa tam pasiekti, kas esti, kitaip sakanč: prie teisybės prieti. Ir istikrųjų turėtume kiekvieno žmogaus apsireikškimą branginti, ar šoks ar toks jis būtų, kadangi ir jis nors ir labai mažą prisideda prie apreiškimo to, kas esti. Draugijos sąmonė turėtų būti išmānoma, kaip didis rinkinys teisybės spindulių. Ir pasidaritū iš to būtinumas kiekvieną žmogū su savo apsireikškimais atboti ir pakesti. Bet antraip vieno vienintėlio žmogaus išmānīmā nepadariti priverstinu visiems.

Istikrųjų didžiamjām skaitšiuvi nežinomis nusi-duoda, kad visū apsireikškimai priimami. Laiko

bėgije vis nauji žmonės stojasi su savo apsireiškimais ir draugijos sąmone, ir bendrājį jų gyvenimo skritulį ir jį išlengvo keitšia. Laiko bėgije pastoja kalba, tikėba ir dora kitokiomis. O pagal tai jos ir kitaip atsiliepia ir ateinantšias žmonių kartas negu ir nueinantšias.

Tas persikeitimas yra tikrībė. Vienok draugija su savo žinojimo saiku priešinas prieš kiekvieną persikeitimā. Draugija turi aiškiā linkimā visa taip išlaikiti, kaip kas buvo. Draugija yra regimas, šio pusis dalykas. Jos žimis yra sunkumas, vangumas. Todėl ji nori išlaikiti, apsaugoti, sergėti.

Pavienis žmogus savo esybėje yra dvāsiškas, anapulis dalykas. Iš jo pareina vārantšioji, keliantšioji galia. Jis todėl stovi prieš draugijā. Iš jo pareina kalbos, tikėbos ir doros taisimas arba ir griovimas. Draugija regimai nekentšia, kad kalboje būtų kas naujinama, kad tikėba ir dora būtų mainoma.

Draugija ir pavienis žmogus yra dvi priešingi jėgi. Bet abi yra labai svarbi. Draugija reiškia formā, pavienis žmogus formos givibe. Kuomet forma viršū turi, pažanga, evolūcia stābdoma. Givibe viršū palaikant, forma sproginama. O be formos, be šio gyvenimo, evolūcia negalima. Todėl labai svarbu yra, kad tarp tūdviejū jėgū pasiliktū pažangai naudingi santikiai.

Kalba netiktū silpniesiems kaip pažangos ākstinas, kuomet jos dvāsia perdaug lakiotū,

žodžiai nuolatai būtū mainomi. Silpnutšiams ne-
bebūtū galima išmukt manīti ir savo protāvīmū
apreikšti. Jie veikia pasiliktū atgal ir susitvertū savo
kalbā. Toks-jau dalīkas tikībos ir doros sritīje.

Išmanīkime. Kas paprasta, nespaudžia. Todėl
kiekvienas nori savo smagumo dėlei pasilikti prie
paprasto. Jis geis persikeitimo, kuomet tikės iš
to jām pareisiant daugiau smagumo. Kalbai tai-
sant, reiks mokīties. Todėl jos netaisīs. Tikībai
keitšiant, atsiras abejonės. O tū žmonės labai
bijos. Tik dora yra tarsi svarstīklė. Geismai,
troškimai jā laužo, valia ir išmintis jā tvirtina.
O todėl ji tai kila, tai grimsta, destis kokios gī-
venimo sánlīgos didina geismus arba žmogaus
vāliā. Iš to pasidarīs įntekmės ir ī kalbā bei ti-
kībā. Kur geismai, karštumai didesni, protas ap-
drumstšiamas, išmintis visiškai apsidengia, ir kalba
bei tikība prapuldo savo šviesā ir gīvībe.

Žmonės, pareinā ī šī gyvenimā, skiriasi pagal
savo stovī ī dvi dali. Žemo stovio žmonės tvirtina
draugijos linkimā, augštesnio stovio — pavienio pa-
sistengimā, būtent keitšiantšiāsias jėgas. Pavieni
žmonės todėl varīs gyvenimā tolīn. Bet augštai iškile
žmonės, kurie įaugš ī draugijos sāmone, parems
tas jėgas, kurios tai draugijai reikalingiausios.
Staigios permainos jie niekuomet nešelpia. Viskas,
kas auga, auga išlengvo. Gamta nešokinėja. Ir
žmogaus pažanga yra gamtinis, nors dvāsios dalīkas.

Į ateinantšias, užgemantšias žmoniū kartas
draugija veikia savo priemonėmis, kaip kokia ji

yra. Kuomet sunkumas, vangumas arba forma
draugijoje viršū turi, ji savo kalbā, tikībā bei dorā
vartoja kaipo privertimo įrankī. Draugija tuomet
visiškai vīrauja ir valdo. Paviršius, materiališ-
kumas yra jai svarbiausias dalīkas. Tokia drau-
gija tad pasilieka ant savo vietos. Ji žmonėse
nezādina pažangos jėgū, bet jas slopina.

Silpniesiems ji vienok naudinga. Bet tiejie turi
būti tokie žmonės, kurie stovi dār žemiau drau-
gijos. Bet kad jų skaitšius dauginas, suprantama,
kad jie visā draugijā traukia atgal ī žemesnī stovī.
Todėl tos draugijos, kurios draugijinī principā pa-
dāro vīraujantšiu, išlengvo grimsta. Gīvībė, žmo-
niškumas turi iš jų dingti, turi mirti.

Kitokia yra ta draugija, kuri vartoja kalbā, ti-
kībā bei dorā kaipo dalīkā naudingā augantšioms
kartoms apsireikšti ir draugijon stoties. Nebus
tše varžīmo naujų jėgū. Bus laukiama, kad nau-
jiejie žmonės naudotūs draugijos priemonėmis ir
jas dār pildītū naudinga, augštesne gīvībe. Drau-
gija bus teikianti ir imanti. Jos sāmone bus gī-
vībės, bus harmonios. Ji bus tikrai žengianti
draugija. Bus tše tinkami sántīkiai tarp pavieniū
jėgū ir draugijos ir tikra evolūcios dirva. Bet
tokia mūsų laiku tėra tiktai idealas.

Dār kita draugija vartoja minimas priemones
kaipo rīkus, pro kurias ji lieja ī augantšias kartas
pilna ir augštā žmoniškumā. Apie tokiā drau-
gijā kalbėti dār nėra laikas.

Iš viso-to buvo mātomas jau ir pavienio

žmogaus pasielgimas prieš draugiją. Ir jis yra visoks. Paprastai augas žmogus tiktai priima, kas jam teikiama. O tūli žmonės pasilieka visą savo amžių vaikais. Ira tai tie, kuriems kalba, tikiba ir dora, kaip jos draugijos sergiamos, dera pažangai. Tai esti, tie dvąsios apsireiškimai žadina jo savęs-žinojimā. Ir pasinaudodamas jais jis gali užtenkamai apsireikšti. Dār-gi jis, suliginamai, daug pasikels, kadangi tū formū toli nepildo savo givibe.

Kits žmogus bus tas, kurs esamājā kalbā, tikiba bei dorā ima arditi. Viskā jis bando savaip taisiti. Ir reikalauja, kad visa draugija jo klausitū. Nors visame, paveikslui atsizvelgiant i kalbā, taipo niekuomet nebus. Bet tikibos ir doros sritij randasi tokiū perdikeliū. Suprantama. Be kalbos paprastai nieks negali veikti i kitus apreikt norėdamas savo mánimā ir tikibā. O tad tikiba ir dora tokiū žmoniū griaujama. Ira tai žmonės, kuriems ne kitū gerovė, tai esti tūjų pažanga svarbi, bet patšiū mintis apie tikibā ir dorā, patšiū linkimai ir troškimai. Be to, tiems žmonėms stinga išmānimo. Nevisuomet jie vien valdimo noro apimti. Gana dažnai jie tikisi kitiems gera išroditi nori. Tik nemāto, jog jų sumanīta geribė toli dār nėra ir kitū geras.

Vėl kiti žmonės nori vien tarnauti draugijai. Kad patlab minėtiejie nori su prievarta kitiems gero suteikti, tad šie nori tai dariti savo vidū, savo givibe draugijai aukodami. Nėra jiems tiek

svarbu, kad kalba, tikiba bei dora pastotū kitokia, kiek tai, kad jos givai veiktū i žmones, kurie i jas iauga. Tuomet tiktai tos priemonės pastoja pažangos akstinais.

Minimi žmonės netiek rūpinas, kad kalba, tikiba bei dora pasitobūlintū. Daug svarbiau jiems, kad žmonės pastotū šviesesni, jų vidus pilnesnis ir skaidresnis, kad jie būtū tikibini ir dori žmonės. Tuomet savaimi keitšiasi jų kalba, tikiba bei dora.

Tokie žmonės ir nežiūri tiek intekmės gauti i kitus per kalbā, tikibā bei dorā. Jiems tai visai nerūpi. Jie savo gyvenimu be tītšiai kreipiamo noro padaro didžiausiā intekme. Jū esibė yra tiek iškilusi ir galinga, jog ji tiesiog pasiekia kitū esibes. O ipatinga, tokius žmones pakentšia ir gana sustingusi draugija. Nėsa vidaus givibės apsireiškimai, kurie nesipriešina priimtām mokslui, žmoniū vis yra mīlimi. Tiktai nežmonės gali ir tū nekesti.

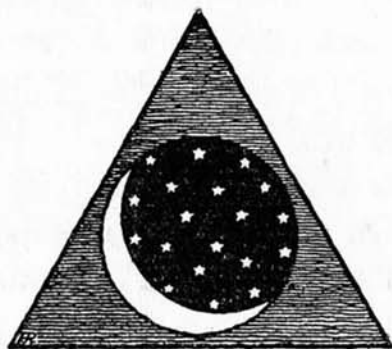
Kartais berods ir iškilusieji draugijos tarnautojai, kurie istikrūjų yra jų valdonais, priešinas ir prieš draugijā, prieš jos tikibā bei dorā. Bet nusiduoda tai tuomet, kad ji ir žemū žmoniū pažangā stābdo. Tik labai retai iškilusieji žmonės vartoja ir prievartā.

Visi didiejie tikibos isteigėjai yra taip tarnāve savo draugijai ir tolimesnei žmonijai.

Kad pagaliaus klausime, kas naudingiau yra žmoniū pažangai, draugija arba pavienis žmogus, tad reikės sakiti: ant žemo laipsnio stovintšiam

draugija už visa svarbiausia. Tiktai jos globoj jis gâli gana toli pareiti, pat lig to akies mirksnio, kuomet jis išvîsta, jog tikîba nêra mokslas, bet vidaus susitikimas su savo esîbês priezastimi. Toliau tiktai iškiles, pavienis žmogus bus jâm naudingas. Nêsa tiktai tas galês jâm parodîti evolûcios tâkâ.

Bet kitame draugija ir labai gâli nukrîpti nuo savo uždavinio. Ji, kuri saugoja kalbâ, tikîbâ bei dorâ, per lengvai prieina prie to, kad êmus jas kaipo tikslâ o ne kaipo priemone žmogaus pâžangai. Pavienis žmogus vis daugiau stosis prieš kitus žmones su savo gîvîbe. Todêl aplamai imant, pareina iš pavienio žmogaus daugiau râginimû zengti tolîn negu iš draugijos. O ant augštesnio žmogaus pažangos laipsnio tiktai pavieni žmonês duoda viens kitâm gîviausiâ pagalbâ. Todêl ir žvelgiame pagarbindami î tikîbû îsteigêjus. Tik tikîbos mokslas niekuomet netveriamas pavienio žmogaus. Padâro tai draugija pradêdama su keliais jos vedêjo žodžiais. *Vidûnas.*

Darbelis P. Rimšos.

MUSU KALBA IR RASYBA.

Randasi tše nûdien neramumo ir didžiû priešingumû. Ir tûli tai apgaili. Mâno tuo Lietuviû tautos atsigavimas esâs trukdomas. Mes nepareiname tolîn, kadangi kalba nenusistojanti, vieni metâ tûlus žodžius, kiti juos palaikâ, vieni kâlâ naujû, kiti tâm turî iš savo tarmiû tinkamû, vieni vartojâ tûlus žodžius viena, kiti kita prasme, o rašîba esanti veik kiekvienne laikraštij kitokia.

Teisîbê, mûsû padêjimas minimuose dalikuose nêra smagus. O tâm priezastis nesiranda tiek jau mûsû kalbos ir rašîbos netvarkoj, kiek tame, kad per daug gîvename arba esame gîvene kitâtautsiû kalbû ir rašîbû întekmêse. Mûsû kalbos ir rašîbos stovis jokiû bûdu ne slogina mûsû atsigavimo, bet priešingai îra aiškus reiškînîs, jog mes atsigauname.

Jeigu jau kas mus galêtû prispausti, tai turêtû tai vienat bûti mûsû patsiû kultûros menkîbê.¹⁾ Tikroji kultûra îra žmogaus savęs-žinojimo stovis: išminties, tikîbos bei doros augštuma ir antroj eilêj žmogaus gîvenimo sântikiai. Paties žmogaus prakilnumas îra tikroji kultûra. O toji apsireiškia aiškiausiai tame, kad žmogus visuose savo apsireiškimuose bûtû kiek îmânant savotiškas ir bûtû skaidrus.

Taipo-jau ta tauta ir bus iškilusi, kuri savo apsireiškimuose bus savotiška ir skaidri. Tai mažiau ar daugiau numânome rodos visi, kurie dirba tautai gaivinti. Dailininkai, mûzikai, poetai, rašîtojai stengiasi visaip, kad tik Lietuviû dailê, mûzika, poezia ir kalba augtû iš tû pamatû, kurie randasi tautos dirvoj.

Atsizvelgdami î rašîtojus, pastebime bene pirmiau, kaip jie žodžius iš svetimû kalbû îsibrovêlius išmeta arba vengia, net svetimas priedêles, kaip paveikslui "îstê".

¹⁾ Nemanau tuomi, kad mes doroj žemiau, negu mûsû kaimînai. Manau, mes savo vidaus stovio apsireiškimuose esame menki.

Tuomi be abejonės mūsų kalba vis daugiau pasidaro skirta nuo kitų ir daugiau grūna bei saviška. Svetimi žodžiai nėra tikrai svetimi grūdėliai, kurie be pavojaus gali gulėti tarp mūsų. Jie tiesiog ardo būdą mūsų mąnimo. Sakinys: Tas vaistas gerai "mąstijo" vargu yra lietuviškai manitas. Svetimasis žodis: mąstinti regimai tse valdo. Reikia sakinti: Tas vaistas labai gėdė. Rodos negalima abejoti, jog skaidrumas tse nesuliginamai didesnis. Taip kalba ištįja su grūnumu ir skaidruma.

Arti su tuo susijungia mūsų kalbos žinovų pasistengimas parodyti, koks yra mūsų paties kalbos būdas, ir kaip todėl reikėtų sąkinius sutverti. Vis jie rodo, tai, kaip žmonės kalba.

Toliau matyti, kaip įvairūs rašytojai iš savo krūsto tarmių išneša ir mūsų kalbą žodžių, kurie pavaro lig šol vartotus svetimuosius.

Žodžiai, kurie veik tūn patį reiškia, vartojami taip, kad vienam paduodama viena, kitam kita prasmė, paveikslui: vergija = visi vergai, vergovė = vergo padėjimas.

Kitų žodžių prasmė aiškiau pastebima ir žodžiai sąmoningiau vartojami, paveikslui: aplink ir apie, linkimas ir linkmė, gėrimas ir gėralas.

Dar ir matyti, kad žodžiai trumpinami, jeib kalba pasidaritū sklandesne, vietoj sutikimas sąkoma sąntaika, vietoj surengimas — sąranga, ir tt.

Pagaliaus jau tiek pradrūso tūli, jog reikalauja lietuviškai išstarti ir žodžius iš Latīnū ir Graikū kalbos.²⁾ Seniau tārėme tuos žodžius, kaip juos mums kiti, būtent Vokietšiai, Rusai, ir tt. paduodavo. Ipatšiai taip dārėme su kitātautšiu vardais, paveikslui: Francūsas, Sveicaras; rodos reikėtų sakinti: Francas, Sveicas.

²⁾ Ipatšiai Aušrinės rašytojai, o tarp jų viriausiai K. Bytautas. Nors labai svarbūs jo aiškinimai, vis dėlto negaliu sutikti paveikslui su tuo, kad absoliutšiai būtų gražiau negu absoliutai.

Vienok visur matyti sviravimas. Ir tūli guodžiasi, kad net mūsų kalbos žinovai sviruoja. Tai tik nenuostabu. Mūsų kalba yra kaip vos pravertas šaltinis. Tai nereikėtų ji tuoj išverti ir siaurus kraštus. Tikrai mums reikia kalbos autoritetų. Per daug mes esame atsitoline nuo gėvosios kalbos tvaskėjimo. Per labai stovime po svetimū kalbū intekmiū. Ir minimū žinovū uždavinys bus, mus vis iš naujo vesti prie pajautimo savo kalbos dvāsios, nors ir tie žinovai kartais apsiriktū. Kitais žodžiais: mūsų kalbos žinovai turi mūsų kalbos branduolį ištraukti iš svetimū kalbū uždulimo.³⁾ Lietuviškoji dvāsia turi iš jos išvesti visu skaidrumu.

Tat toli dar nėra pasiekta. Mūsų kalba dabar tikrai atsiveria kaip pumpuras pavasarį. Jos pilnibė ir grožibė tik tēra iš dalies apsirėskusi. Nors mes ir daug greitšiau kalboj žengiamo tolin negu seniau kitos tautos. Ir žiūrėdami ir vienā jų, pasidarīs dar aiškiau, jog mūsų sviravimas yra visai gamtiškas dalikas.

Sākoma dabarties Vokietšiu kalba uždugimusi su Lutėriaus biblijos išvertimu. Vienas mokslininkas⁴⁾ yra sustātes Markaus Evangėliā pagal originalines laidas. O tai matyti, kaip labai visame tse sviruojama, ir žodžių litise, priedėliū vartojime, lankstīme ir rašiboj. Tas pat matyti iš perspaudimū metū 1522—1557. Turiu po rankū tokiū 19. Viename, paveikslui, rāšoma: dem sun Gottes, (sūnui Dievo), kiti: dem son gottis, dem son gottes, dem sun gotes, dem sun Gottes, šiandien: dem Sohne Gottes; arba žodis: siehe = štai, vieni: sihe, kiti syhe; arba žodis: bereite = pritaikyti, vieni bereyte (tie patis tūn patį žodis kelias eiles toliau: bereitten), kiti: bereite, bereitte; žodis: meinen = mano, vieni: meinen, kiti: meynen; žodis:

³⁾ Tai tat, kūr bandžiau pernai metiniame Mokslo Draugijos susiėjime pasakinti primėgzdamas savo žodžius prie p. A. Volde-maro aiškinimū. Laikraštšiai kūr kitā iš to padārė.

⁴⁾ Prof. Dr. A. Reifferscheidt.

herab = žemėn, vieni: erab, kiti: herab. Ir tt. begālo. Matīti tobūlas mišīnīs. Tiesiog nuostabu. O atmin-kime, jog Vokietšū kalba buvo turėjusi du Simtmetšiu atgal labai gausū savo raštijos židėjimā.

Nēra todēl mums ko dejoti dēl savo kalbos padėjimo. Išlengvo o tikrai greičiau negu Vokietšiai mes pasieksime Siek-tiek smāgesnī padėjimā. Vien reikia omenīj turēti, kad mūsū kalba pastotū grīna ir skaidri. Kitkas savaimi atsiras.

To pat reikia geidauti ir mūsū rašībai. Jai īra pā-matas kalbos skambėjimas. O kaip tše balsai seka balsus aiškiai nuo viens kito atsiskirdami, taip turētū ir rašība būti skaidri. Visai nepakeliama todēl īra, kad vieno žodžio rašība viename jo linksnīje seka balsus, o kitame visai sauvāliškaai apdrumstšia tāt skaidrumā ir visai kitā ženklā stāto uz tāt pātī balsā, kad paveikslui rāšoma: sām̄tis, o tad: samczio, arba kas dār blogiau: samčio. Kur toks drumstumas išiprātina, tše vis palieka jis ir pēdsakas žmogaus mātīme. O kūdikiai, kurie mokinasi skaitīti, be reikalo paikinami vietoj būti prātinami visame skaidrūs pasilikti.

Rodos, tai ne taip svarbus dalīkas. Bet jis atsikar-toja veik nesuskaitomai dažnai. Ir jo sunkumas veikiai prilīgsta kalno sunkumui. Tik jis nesveriamas. Pirmiejie mūsū kalbos žinovai, pav. Jaunius, Kriaušaitis, todēl ir reikalauja, kad pasiliktū t visuomet, kad ir seka jā š, kaip d palaikome, nors paskui pareina ž. Tuomet mūsū rašība pasiliktū netiktai nuosekli, bet ir skaidri.

O dār viena: Tuomet mūsū rašība būtū — lietuviška. Kad jos neturime, rodos turētume žinoti. Prūsuoze var-tojama dažniausiai Lenkū rašība gotiškomis raidėmis, Didž. Lietuvoj ir Amerikoj sąjunga Lenkū ir Tšekū rašības. Retai kokia tauta savo rašībā pasiēmē taip visiškai iš kitū tautū. O kaip mātēme, mātīdami apie savo kalbā, tše aiškiai pasirodo pakraipa ī sāvīškumā. Negā-lime jo vengti ir rašiboj.

Mes, Prūsū jaunimas, dabar nors tik ir dalis, gālime, rodos, vieni sakīti, kad bandome visiškai lietuviška rašība naudoties. Žinome berods, kad ji labai dār netobūla. Bet be abejonēs, ji īra lietuviška ir skaidri. Tūlos raidēs gāl išveizi nevisai tobūlai grāžios. Per daug īra pagal tūlū nuomone ir tū "stogeliū". Ir apie jū vartojimā ne-kartā svīruojame. Bet kelias parodītas.

Rašiniai apie rašības pataisimā tēra smūgiai ī van-denī. Paveikslas vienas tše liūdija. Umai berods nega-lima rašībā taisīti. Reikia nusitikēti pažanga ir kilantšiu supratimu to, kas lietuviška ir kas skaidru. Vds.

APŽVALGA.

Pasistengimas prieš gir-tībe. Laikā aplink Sekminiū Svente būna īpatšiai Vokietšū žemėje visokiais tikslais žmo-niū susiėjimū. Daugiausiai svarstomi mokslo, tikībos ir do-ros klausimai. Nurodīti norēt-šiau tuos, kur apmāstoma, kaip geriausiai kovoti prieš girtībe. Tas dalīkas īra didžiai nuosta-bus. Žmonēs jau iš seno gir-taudavo. O jau senai vienas ir kitas vienur ir kitur aiškino, kaip labai tai kenksminga žmo-gui, jojo ir jo vaikū sveikātai bei palaimai, ir netiktai pavie-niām žmogui, bet visai tautai, visai žmonijai. Žmonēs girtau-davo kaip girtāve buvo. Bet pastarais metais pradėjo ras-ties veik visur pasipriešinimo prieš girtībe. Steigiamos īra draugijos, kuriū tikslas žmo-nes visai nuo jos atrātinti arba nors verstī prie saikumo. Mokinami žmonēs, koks niekin-

gas ir kenksmingas dalīkas īra gerti svaiginamus gēralus ir tt. O taip ne tiktai vienoj tautoj. Dirba taip Svėdai, Norvegai, Dā-nai, Anglai, Francai, Vokietšiai, ir kt. Visur ant žemēs mātome, kad žmonēs didžiomis draugijo-mis pradeda stengties prieš gir-tībe. O tai tikrai nuostabu. Regima, žmonija īra platšiai īgi-jusi linkimā ī blaivībe. Tai reiškia be abejonēs, jog žmonija kīla žīmiai augštīn, pastoja žmo-niškesne. — Minėjimo verta īra, kad platesnis, tai esti žīmiai didžio žmoniū skaitšiaus pasi-priešinimas rādosi prie "pago-niū" ruduodžiū Amerikoj, murinū Afrikoj, Tsinēsū Azijoj. Tše "krikštšionīs" net su prievarta ir karu vertē žmones pirkti jū alkoholiškus gēralus ir opiumā. — Laikai mainos ir žmonēs su jais. Gāl būt īra antraip. Vie-nok pasidžaugti dār nēra prie-zasties. Didesnioji žmoniū da-

lis dār vis svaiginasi. Dār vis randasi labai daug žmonių, kurie kitus ragina gerti. Dār vos suskaitomas skaitisius iš to turi savo naudą, kad kiti save žudo. Net tūlū tautū valdžios šelpia girtavimā, jeib iš to savo tikslams turētū kuo daugiau piningū. — O senieji įprotisai ir ne taip lengvai metami. Buvo seniau tikima, jog mąžumā gerti minimū gēralū esā sveika, įpatšiai tūluose padėjimuose, paveikslui, kad motera nēštšia esanti, ir tt. O paikumai vis lengviau persikelia nuo vieno žmogaus ant kito negu išmintingi būdai. — Kiti dār-gi nei nežino, kad ir geriausiosios "vīno" rūšis turi smarkiai daug alkoholio. O tad "stiprina" net mažus vaikus taip, kol tiejie pradeda apsigēre arba nors kiek apsvaige imigti. Kiti deda jiems ī pienā aguonū, ir tt. Visai neapmāsto, jog tuo jauniasias smāgenis sugadina visām āmžiuī. Neapsākomas tai nusidėjimas iš nežinojimo. Dār daug daugiau reikia apie tokius klausimus pamokslū skelbti. Berods naudingas jis tebus tiems, kurie jau īra linke ī blai-vībe. Žmonēms su išaugusiu noru girtauti tegāli gelbēti geras paveikslas. Nurodimai blogū girtībēs sekmiū māza ir tik retai kār tepadarīs. — Tiems, kurie iškilē īra iš vartojimo svaiginamū gēralū, gāli tad būti ir kalbama apie kitus apsvaigimus, būtent tokius, kurie par-eina iš geismū, karštumū, troš-

kimū ir tt. Jie ne mažiau mums kenkia negu alkoholis. — Kiek aš matau, mes jaunieji Lietuviai daugiau linke esame ī blai-vībe negu kiti žmonēs. O kur girtaujama, kur vartojamas alkoholis, tše tai nusiduoda daugiau iš nežinojimo. Įpatšiai tai pastebėjau prie mūsų Prūsū Lietuvos jaunimo, kurs rūpinasi tautiniu atgijimu. Todėl reikalinga tše tiktai daugiau pamokslū apie tai, kas svaigina, ir kad jau māžas alkoholio saikas īra kenksmingas, įpatšiai jauniesiems ir kūdikiams. O mums ir svarbu žinoti, kad geismai ir karštumai svaigina. Mes Lietuviai turime būtinai iškilti iš kitū žmoniū savo blaivumu ir savo dora.

Prūsuose steigiamos Lietuviū draugijos. Galėjome seniau pasakīti, kad Tilžē, Klaipēda ir Gumbinē īra tarsi Lietuviū atsigavimo versmēs. Kiekviena tū vietū turi savo įpatības. Ir pagal tai jos īntekmēs īra įvairios. Bet jū esimas duoda be abejonēs bendrai gaivinanti kvāpā visiems Lietuviams. Priesideda dār nuolatinis steigimas Vokietšiu draugijū kaimuose ir kaimeliuose, įpatšiai tarp jaunūjū. Ir tai pradeda dabar Lietuviū draugijos dīgti kaip grībai po lietaus. Tītšia dār neme-name jū, kur pradžia vos tepadarīta. Kas pradeda sprogti, neturi būti daug aptšiuopinējama. Draugijā tše steigti, kur nēra žmogaus, kurs galētū būti jos branduoliu, īra netikes dalīkas ir

kenkia savo greitu žuvimu Lietuviū atsigavimui daugiau negu jī lobina. Katītšiu "Vainikas" gāli būti visiems visaip geru paveikslu. Ira tše gīvas branduolis. Todėl draugija ir gīvena.

Bet tas branduolis pats ten rādosi ir rinko sau draugijā. Nereikējo jo ten sodinti. Todėl tos draugijos pasidarbāvimas gāli būti kitiems ir pavīzdingu. Ap-lamai: Būkime visame blaivūs!

PASIKALBEJIMAI.

Sitai dāliai "Jaunimo" skaitītojai raginami drāsiai rašiti klausimū ir savo nuomonū išreiškimū apie įvairius gīvenimo dalīkus. Kiek tik galēsime, visuo pasinaudosime.

Naujas sumānīmas. Lietuviū draugijū valdīboms ir aplamai Lietuviams norētšiau vienā dalīkā apmāstīmui paduoti. Mūsų draugijū skaitšius ūmai auga. Visos esamos ir būsimos nori žādinti ir auginti tautini susipratimā. Bet esamos draugijos gīveno lig šol veik visai kiekviena sau skīrium. Tai, rodos, klaida. Kad, paveikslui, ūkininkai viename krašte vienai, kitame kitaip dirba, jie gāli rods naudos ir turēti, bet pažindami viens kito darbū būdā, jie pasekmingiau dirbs ir išvengs veikiau nuostolio. Todėl steigiamos ūkininkavimo mokīklos, pārodos, ir tt. Ūkininkāvimui prilīgsta draugijū darbas. Kuomet jie sāu skīrium dirba, nedidē bus nauda. Gāl dār pasidarīs nesusipratimai ir pasipriešinimai. Todėl būtu naudinga, kad draugijos padarītū bendrus susirinkimus. Visi draugijū draugai negalētū susirinkti. Pasidarītū per daug trūso ir visokiū kliūtšiu, vienas neturētū gana laiko, kitām išlaidos būtu per didžios, ir tt. Visi tie da-

līkai būtu išvengiami, kad kiekviena draugija išrinktū tokiems bendriems susirinkimams savo atstovā. Susiėjusieji atstovai pasirinktū sau valdībā ir tartū apie įvairiū draugijū dārbus ir sunkenības, rupintūs gāl ir naujū draugijū steigimu, senūjū sutvirtinimu. — Ir politiškiosios bei ūkininkāvimu draugijos galētū prie to susivienījimo prisidēti. Ir jos nori tautini susipratimā auginti. — Malonu būtu esamūjū draugijū valdībū ir šiaip veikējū nuomone apie tai išgirsti. Galētū tai padarīti rašdami ī laikraštšius, kad ir ī "Jaunimā". — Tuo tarpu gāl kiti laikraštšiai atspausdintū sitā mano sumānīmā.

Su tautiniu sveikinimu
liekmi Draugijos Bernelis J. A.

Žvėriokas. Kaip pasielgti su nevidonais? Ar jiems pikta ar gera darīti? — Žmonēs nelīgūs, įpatšiai žiūrint ī dvāsiškā jū stovī. Nevidonas īra didžiausias žemo žmogaus mokintojas. Kuomet žemas žmogus neturēs nei vieno nevidono, jis negalēs išėiti iš savo žemu-

mo, tai esti iš dvāsios silpnumo, tuštumo, tamsumo. Todėl žemām žmogui visi kiti žmonės ir išrodo veik visuomet didžiausias jo nevidonais, kurie tik tikoja jām pikta padariti ir kuriems todėl kiek tiktai galint reikia taipojau pikta išroditi. Tame žemas žmogus tiki rasti pilnā savo palaimā, net išgānīmā. Bet kuomet žmogus šitoj varžitinėje jau išvīsta netikumā ir klausiasi, ar taip dariti ir gera ėra, tuomet jis stovi jau ant augštesnio laipsnio. Jis abejoja ar kiti būtū ištikrūjū jo nevidonais, o todėl jām reikalinga tai ištirti. Geriausiai tai padāroma, bandant nevidonui gera išroditi. Tuoj nįksta tojo

nevidoniškumas, jo nekanta. Ir žmogus, kitiems gera darīdamas, veikia patiria, kad nei vienas nėra jo nevidonas. Visi žmonės ėra jo — mokintojais. Visas gyvenimas mokīkla. — Mazuma kitoks ėra dalikas kuomet labai iškile žmonės veikia. Jū nebemokina gyvenimas. Jie pātis mokinasi kitus mokindami. Paprastai jie apreiškia širdingumā, meile, bet kur reikalinga, tse jie ir baudžia kitus. Tik ė tokius augštumus mes negālime liginties. Amžiuose tik retai tokie iškile žmonės tepasirodō tarp žmoniū. Ir ė jū paveikslā tegālime žiūrėti, kad jie ir didžiausiems savo nevidonams meile apreiškia. *Vds.*

Nauji Rāštai.

Žemaitė, Apsiriko. Dviejū aktū komēdia. Vilnius 1912 mt. "Lietuvos Ukininko" leidinīs. 20 kap. Turinīs toks: I kokī miestelī ėra atsikraustes naujas vargonininkas. Ir tuoj davatkos liežuviui mālant geidaujamas jis vieno ūkininko ė žentus o kunigo sesers sau ė jaunikī. Iš to sukīla tarp ūkininko šeimīnos ir kunigo sesers didē nekanta ir vaidai. Pagaliaus vargonininkas netenka nei vienai nei antrai. — Komēdia gīvai atspindi kai-kuriū Lietuviū padėjimus ir būdus. Ėra tame veikalelīj jautšiama poetas galia. Įpatšiai parodīme, kaip dėl niekū žmonės kartais rieiasi.

Iš leidėjū-rašitojū pusės.

Dār kartā, o dabar pirm viso, primename, kad mums dār ėra iš trijū vietū iš Didž. Lietuvos pinigū atsiūsta, o negālime išskaitti, kas tie siuntėjai ėra. Todėl prāšome mums tai atrašiti. Tad tuojau siūsime "Jaunimā". — "Jaunimas" siuntšiamas ė namus už 2 M. per metus, ė Didžiājā Lietuvā už 1,25 Rublī, ė Amėrikā už 75 Centus, pavienis numeris už 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. — „Jaunimo“ tām nesiuntšiame, kurio adreso neišskaitome.

Martin Aszmutat, Tilžėj, **Garnisonstr. 19.**